

Lakivaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta maistraattien lakkauttamiseen liittyväksi lainsäädännöksi

Eduskunta on 15 päivänä syyskuuta 1992 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 131.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Christer Lundström oikeusministeriöstä, neuvotteleva virkamies Sakari Vanhala sisäasiainministeriöstä, ylijohtaja Pekka Ojala valtiovarainministeriöstä, oikeusneuvosmies Jouko Räsänen Helsingin raastuvanoikeudesta ja maistraatista, henkikirjoittaja Lauri Haikarainen Helsingin kihlakunnan rekisteritoimistosta sekä va. osastopäällikkö, varatuomari Sirkka Kuusela Uudenmaan lääninhallituksesta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että maistraatit lakkautetaan 1 päivästä joulukuuta 1993 ja niiden tehtävät siirretään muille viranomaisille. Esitys liittyy alioikeusuudistukseen, jossa raastuvanoikeudet ja kihlakunnanoikeudet lakkautetaan ja niiden sijaan perustetaan käräjäoikeudet.

Maistraatti toimii paikallisena yleishallintoviranomaisena sellaisissa kaupungeissa, joissa on raastuvanoikeus. Hallinnollisesti maistraatti toimii nykyisin raastuvanoikeuden osastona. Alioikeuksien yhtenäistämisen jälkeen ei enää ole tarkoituksenmukaista säilyttää maistraatteja erillisinä viranomaisina, koska niiden tehtävät eivät luontevasti kytkeydy käräjäoikeuksien toimintaan.

Esitys liittyy vuoden 1993 talousarvioesitykseen ja on tarkoitus käsitellä sen yhteydessä.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella

valiokunta pitää esitystä asianmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Säännösten sisällöllisestä uudistamisesta. Hallituksen esitykseen on koottu ne maistraattien lakkauttamiseksi tarpeelliset lainmuutokset, jotka ovat luonteeltaan teknisiä. Merkityksensä menettäneet maistraattien tehtävät ehdotetaan poistettaviksi ja muiden asiaryhmien tehtävät siirretään sellaisille viranomaisille, jotka jo nyt hoitavat samoja tai vastaavanlaisia asioita. Suuri osa tehtävistä ehdotetaan siirrettäväksi kihlakuntien rekisteritoimistoille, joiden toimiala on laajentunut väestökirjanpidosta myös muihin rekisteröintitehtäviin.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että näiden sinänsä välttämättömien teknisten muutosten yhteydessä olisi pitänyt samalla uudistaa epätarkoituksenmukaisia ilmoitusvelvollisuutta koskevia säännöksiä, joita on muun muassa painovapauslaissa. Kun asiaa ei ole lainkaan valmisteltu tältä kannalta, valiokunta ei voi tässä yhteydessä puuttua asiaan. Säännösten sisällöllinen uudistaminen on hoidettava valtionhallinnossa vireillä olevien rationalisointihankkeiden yhteydessä.

Maistraatti-nimen säilyttäminen. Maistraatit on perustettu jo keskiajalla. Niiden lakkauttamisella Suomesta katoaa eräs maamme pisimpään yhtäjaksoisesti toimineista virastoista.

Maistraattien lakkauttamisella myös viraston perinteinen nimi uhkaa kadota. Valiokunnan mielestä nimi on syytä säilyttää ja sen vuoksi valiokunta esittää seuraavaa.

Euroopassa maistraatti-nimi tunnetaan yleisesti sellaisen paikallishallintoviranomaisen nimenä, joka suorittaa rekisteröinti-, vihkimis- ja todistustehtäviä. Tehtävät ovat samoja, joita kihlakuntien rekisteritoimistot Suomessa hoitavat. Kun rekisteritoimistojen nykyinen nimi on väritön ja käytännössä osin harhaanjohtavaksi

osoittautunut, se voidaan vaihtaa kansainväliseksi ja samalla perinteiseksi nimeksi maistraatti. Nimenmuutos voidaan toteuttaa vireillä olevan paikallishallintouudistuksen yhteydessä perustamalla kihlakunnanvirastoon maistraatti-niminen osasto.

Valiokunta edellyttää, että käynnissä olevan paikallishallinnon uudistamisen yhteydessä nykyisten kihlakuntien rekisteritoimistojen nimi muutetaan maistraatiksi.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lax, varapuheenjohtaja Halonen ja jäsenet Björkenheim,

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Samalla lakivaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus n:o 1 käsiteltäisiin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Haavisto, Komi, V. Laukkanen, Lehtinen, Mölsä, Niinistö, Polvi, Savela, Suhola, Tykkyläinen, Viljanen ja Vuoristo sekä varajäsen Koskinen.